

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ

-Управа за ветерину-
Број: 323-02-5817/2020-05
26.05.2020. године
Београд

ПЛАН
АКТИВНОГ НАДЗОРА НА КЛАСИЧНУ И АФРИЧКУ КУГУ СВИЊА
КОД ДОМАЋИХ СВИЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2020 ГОДИНИ

Овим Планом ближе се дефинише начин и поступање приликом спровођења активног надзора на газдинствима на којима се држе и узгајају домаће свиње у складу са Правилником о утврђивању Програма мера здравствене заштите животиња за 2020. годину („Сл. гласник РС“ број: 25/2020) (у даљем тексту: Програм мера), а у циљу контроле здравственог стања свиња, односно раног откривања заразних болести свиња, с посебним освртом на афричку и класичну кугу свиња, односно прикупљања релевантних података у циљу сагледавања епизоотиолошке ситуације у односу на нарочито опасне заразне болести свиња у Републици Србији.

АКТИВНИ НАДЗОР И ПОДРУЧЈЕ НА КОЈЕМ СЕ ПЛАН ПРИМЕЊУЈЕ

План активног надзора се спроводи на целој територији Републике Србије на свим газдинствима на којима се држе и узгајају свиње према следећој шеми:

I Слободно подручје од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС)

У подручју које је слободно од АКС/ККС, на газдинствима на којима се узгајају свиње, овлашћене ветеринарске станице/службе врше активни надзор здравственог стања свиња четири пута годишње (једном квартално).

II Заражено подручје - домаће свиње од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС)

У подручју које је проглашено зараженим од АКС/ККС код домаћих свиња, спровode се мере у складу са посебним прописом и решењем о проглашењу зараженог и угроженог подручја.

III Угрожено подручје - домаће свиње од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС)

У подручју које је проглашено угроженим од АКС/ККС код домаћих свиња, спровode се мере у складу са посебним прописом и решењем о проглашењу зараженог и угроженог подручја

IV Заражено подручје - дивље свиње од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС)

У подручју које је заражено од АКС/ККС код дивљих свиња, на газдинствима на којима се узгајају домаће свиње, врши се активни надзор здравственог стања свиња једанпут месечно.

ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА

Активни надзор на газдинствима са свињама спровode ветеринарске станице/службе које спровode послове по Програму мера здравствене заштите животиња и ветеринарски институти. Ветеринарске станице пре почетка надзора, достављају месечни план надзора надлежном ветеринарском институту и надлежној ветеринарској инспекцији.

Надзор обухвата:

- Обилазак фарми/газдинстава, утврђивање здравственог стања свиња и попуњавање *Записника о извршеном активном надзору на класичну и афричку кугу свиња*;
- Узимање узорака;
- Дијагностичко испитивање на присуство генома вируса афричке и класичне куге свиња и серолошко испитивање на присуство антитела на вирус класичне куге свиња;
- Унос података у ЦБ у посебну апликацију.

Обилазак фарми/газдинстава

Приликом обиласка фарми/газдинства ветеринари из ветеринарских станица врше контролу здравственог стања свиња и том приликом попуњавају *Записник о извршеном активном надзору на класичну и афричку кугу свиња* (у даљем тексту *Записник*), који се налази као прилог 1 овог документа. Све рубрике (тражени подаци) у *Записнику* морају да се попуне, укључујући тип газдинства:

1) **фарма отвореног типа** је газдинство на којем се узгајају свиње пореклом са различитих газдинстава;

2) **фарма затвореног типа** је газдинство на којем се узгајају свиње у затвореном производном циклусу, односно искључиво из сопственог узгоја (фарма са заокруженом производњом - све категорије свиња), односно након спроведених карантинских мера приликом увођења новонабављених приплодних свиња на газдинство.

Записник потписују ветеринар и власник под кривичном и материјалном одговорношћу.

Узимање узорака

Када се приликом обиласка газдинства уоче промене здравственог стања свиња, извршиће се узимање узорака ради дијагностичког испитивања молекуларним методама на АКС/ККС (из истог узорка).

Приликом истог обиласка газдинства извршиће се и узимање узорака ради доказивања антитела на ККС (серолошко испитивање), од одређених категорија животиња према овом Плану.

I Узорковање на слободном подручју од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС) се врши једном квартално приликом обиласка газдинства и то на следећи начин:

1) На фармама/газдинствима на којима се држи до 10 крмача или на којима се држи до 100 свиња

- у случају да се на газдинству затекну болесне свиње старије од 2 месеца узима се узорак од најмање две болесне животиње са хеморагичним синдромом/повишеном температуром/лечене антибиотицима дуже од 3 дана, осим ако ове категорије нема на газдинству када се узоркују болесне свиње без обзира на старост јединке;

- у случају угинућа узима се узорак од најмање две угинуле животиње старије од 2 месеца, осим ако ове категорије нема на газдинству када се узоркују угинуле свиње без обзира на старост јединке;

2) Узорковање на фармама/газдинствима на којима се држи више од 10 крмача или више од 100 свиња

- сваке угинуле крмаче, назимице и нераста;

- најмање две угинуле свиње старије од два месеца;

- уколико нема угинућа, а има болесних животиња са хеморагичним синдромом/повишеном температуром/лечених антибиотицима дуже од 3 дана – узоркују се две болесне свиње.

II Узорковање на зараженом подручју - дивље свиње од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС) се врши једном месечно приликом обиласка газдинства и то на следећи начин:

1) На фармама/газдинствима на којима се држи до 10 крмача или на којима се држи до 100 свиња

- у случају да се на газдинству затекну болесне свиње старије од 2 месеца узима се узорак од најмање две болесне животиње са хеморагичним синдромом/повишеном температуром/лечене антибиотицима дуже од 3 дана, осим ако ове категорије нема на газдинству када се узоркују болесне свиње без обзира на старост јединке;

- у случају угинућа узима се узорак од најмање две угинуле животиње старије од 2 месеца, осим ако ове категорије нема на газдинству када се узоркују угинуле свиње без обзира на старост јединке;

2) Узорковање на фармама/газдинствима на којима се држи више од 10 крмача или више од 100 свиња

- сваке угинуле крмаче, назимице и нераста;
- најмање две угинуле свиње старије од два месеца;
- уколико нема угинућа, а има болесних животиња са хеморагичним синдромом/повишеном температуром/лечених антибиотицима дуже од 3 дана – узоркују се две болесне свиње, осим ако ове категорије нема на газдинству када се узоркују угинуле свиње без обзира на старост јединке.

III Узорковање на слободном подручју од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС) и зараженом подручју - дивље свиње од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС) у циљу доказивања антитела на ККС (крвни серум), извршиће се једнократно (само у једном кварталу), по могућности приликом прве посете газдинству серолошка испитивања (ELISA), у сарадњи са надлежним ветеринарским институтом и то:

- узорака свих крмача које потичу са газдинстава која имају до 10 крмача;
- на газдинствима на којима се држи више од 10 крмача узорковање ће се извршити

на

репрезентативном броју јединки у преваленцији од 5% и нивоа поузданости 95%;
- узорка свих назимица које се први пут уводе у репродукцију и
- узорака свих нерастова који се користе за природни припуст и производњу семена у центрима за вештачко осемењавање.

Ветеринарске службе које су основане за потребе сопственог сточарства врше свакодневни надзор на фармама, попуњавају *Затисник* једанпут квартално или једанпут месечно односно по динамици у складу са овим Планом. У случају да на фарми постоје угинуле или болесне свиње односно промене здравственог стања свиња, извршиће се узимање узорака ради дијагностичког испитивања на АКС/ККС који се достављају у надлежни институт у складу са наведеном шемом према броју животиња. О томе обавештавају надлежног ветеринарског инспектора.

У случају сумње или потврде заразне болести, односно болести која је обавезна за пријављивање, ветеринарске организације пријављују сумњу/потврду у складу са посебним прописом.

Поред обилазака у складу са овим планом надзора (активни надзор), ветеринарске станице излазе на терен и врше узорковање за свако пријављено угинуће назимице, крмаче и нераста, односно сваке свиње у случају постављања оправдане сумње на АКС/ККС (пасивни надзор).

Ветеринарске станице су у обавези да ажурирају регистар газдинастава на којима се држе свиње, деактивацијом газдинстава на којима нема свиња и активацијом односно уписом у регистар газдинстава на којима има свиња, а нису у регистру.

Дијагностичко испитивање

Поступак узорковања и дистрибуција узорака

У случајевима када је потребно узети узорке, узорковање се врши на следећи начин:

- Од болесних свиња се узоркује крв тако што се пунктира ушна вена и узима брис тако што се добро натопа крвљу. Приликом узорковања (пунктирања вене) обавезна је примена једнократних игала за сваку свињу посебно.

- Од уинулих животиња узоркује се слезина забадањем бриса у слезину. Уколико није дозвољено отварање леша, крв се узоркује пунктирањем ушне вене (једнократне игле) и натапањем бриса крвљу.

- У циљу доказивања антитела на ККС узима се крвни серум ради серолошких испитивања (ELISA).

Узорци се обележавају ИД бројем газдинства и ознаком узорка и достављају у надлежни ветеринарски институт уз *Образац за слање материјала на лабораторијско испитивање*, у року од 24 сата, у хладном ланцу 4-8 °С. Надлежни ветеринарски институти достављају узорке у лабораторију на испитивање уз копију *Обрасца за слање материјала на лабораторијско испитивање*, према следећој табели:

НИВ СРБИЈЕ	НИВ „НОВИ САД“	ВСИ „ШАБАЦ“	ВСИ „КРАЉЕВО“	ВСИ „НИШ“
НИВ Србије	НИВ „Нови Сад“	ВСИ „Шабац“	ВСИ „Краљево“	ВСИ „Ниш“
ВСИ „Панчево“	ВСИ „Зрењанин“			ВСИ „Јагодина“
ВСИ „Пожаревац“	ВСИ „Сомбор“			ВСИ „Зајечар“
	ВСИ „Суботица“			

Лабораторијско испитивање

Лабораторијска испитивања на присуство генома вируса на афричку/класичну кугу свиња и антитела на класичну кугу свиња се врши у НИВ Србије у Београду (НРЛ), НИВ „Нови Сад“ у Новом Саду, ВСИ „Шабац“ у Шапцу, ВСИ „Краљево“ у Краљеву и у ВСИ „Ниш“ у Нишу.

НИВ „Нови Сад“, ВСИ „Шабац“, ВСИ „Краљево“ и ВСИ „Ниш“ у случају сумњивог или позитивног резултата, без одлагања обавештавају НИВ Србије (НРЛ), НКЦ/Управу за ветерину и надлежну ветеринарску инспекцију и шаљу узорак на потврдна испитивања у НИВ Србије (НРЛ).

Национална референтна лабораторија (НРЛ) за афричку и класичну кугу свиња Научни институт за ветеринарство Србије, врши организацију и координацију лабораторијских тестирања. У случају позитивног резултата, НЛР- НИВ Србије без одлагања обавештава НКЦ/Управу за ветерину и надлежну ветеринарску инспекцију.

Унос података у ЦБ у посебну апликацију

Подаци из *Записника* уносе се у ЦБ у посебну апликацију у складу са *Корисничким упутством* у року од 7 дана након спроведеног надзора, односно сви подаци морају бити унети до 5. у месецу за претходни месец због фактурисања.

Подаци о активном надзору на газдинствима на којима се држе и узгајају свиње на подручју слободном од АКС/ККС и који се спроводи према овом Плану и Програму мера уносиће се у апликацију почев од 01.06.-30.06.2020. године (II квартал), а подаци о извршеном надзору у I кварталу и у II кварталу (април и мај) неће се ретроактивно уносити у апликацију. Подаци за III (јул-септембар) и IV (октобар-децембар) квартал 2020 године уносиће се у континуитету у складу са динамиком спровођења активног надзора.

Подаци о активном надзору на газдинствима која се налазе на зараженом подручје од афричке и класичне куге свиња (АКС/ККС) код дивљих свиња који се спроводи једанпут месечно, уносиће се у апликацију у континуитету, а сходно трајању мера на том подручју.

ТРАЈАЊЕ НАДЗОРА

Надзор на газдинствима на којима се држе и узгајају свиње спроводи се током 2020. године према овом Плану.

У случају добијања позитивног резултата на неком подручју током спровођења овог Плана, надзор на овај начин ће се прекинути, а спроводиће се мере у складу са посебним прописом и решењем о утврђивању зараженог и угроженог подручја.

ОДГОВОРНОСТИ

За идентификацију и узорковање циљних животиња, као и квалитет узорака и благовремено достављање у ветеринарски институт је одговорна ветеринарска станица/служба.

За благовремено достављање узорака у дијагностичку лабораторију су одговорни ветеринарски институти.

За тачност резултата испитивања су одговорне лабораторије које врше дијагностичка испитивања.

ИЗВЕШТАЈИ И ФАКТУРИСАЊЕ

Ветеринарске станице/службе припремају извештаје о спроведеном активном надзору у складу са *Начином извештавања и анализе спровођења послова по програму мера здравствене заштите животиња* број: 323-02-3130/2020-05/6 од 24.04.2020. године, до 05. у месецу за претходни месец и достављају надлежном ветеринарском институту (*Фактурни извештај*). *Записници* о спроведеном активном надзору чувају се годину дана у ветеринарској станици. Поред извештаја о активном надзору, ветеринарске станице припремају и достављају и *Месечни извештај о обиму узорковања у оквиру плана активног надзора код домаћих свиња (Прилог 3)*.

Ветеринарске станице/службе уз извештаје припремају и *фактуре* о спроведеним активностима, насловљене на надлежни институт.

Надлежни ветеринарски институти за своје епизоотиолошко подручје обједињују податке достављене од стране ветеринарских станица/служби и припремају збирни извештај за спровођење активног надзора (*Фактурни извештај*) и *Збирни месечни извештај о обиму узорковања у оквиру плана активног надзора код домаћих свиња (Прилог 4)* који на месечном нивоу достављају (до 10. у месецу за претходни месец) Управи за ветерину.

Лабораторије које врше дијагностичка испитивања извештаје о резултатима испитивања – *Месечни извештај лабораторије о обиму и резултатима испитивања у оквиру плана активног надзора код домаћих свиња (Прилог 5)* достављају на месечном нивоу (до 10. у месецу за претходни месец) Управи за ветерину.

Такође, сваки институт уз извештај доставља и *фактуре* о обављеним активностима ветеринарских станица/служби и/или института насловљене на Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управу за ветерину, ул. Омладинских бригада бр.1, 11070 Нови Београд.

Завршни извештај о спроведеним лабораторијским испитивањима на афричку/класичну кузу свиња, уз детаљну анализу података о тренутној епизоотиолошкој ситуацији о АКС/ККС на територији Републике Србије, као и друге извештаје по потреби, припрема НИВ Србије (НРЛ) у сарадњи са другим лабораторијама које врше испитивања.

ЦЕНОВНИК УСЛУГА

- Спровођење активног надзора и узорковање:
 - узорковање крви/брис: 300,00 дин (ветеринарске станице/службе)
 - спровођење активног надзора: 600,00 дин (ветеринарске станице)
- Лабораторијска испитивања:

- PCR: 3.500,00 динара
- ELISA- ат: 500,00 динара

Напомена:

- Ветеринарским службама на фармама које врше послове за потребе сопственог сточарства не врши се накнада за попуњавање *Затисника*.
- Ветеринарски институти који достављају узорке у лабораторије на испитивање, трошкове транспорта узорака правдају кроз уговор о поверавању послова здравствене заштите животиња за 2020 годину (уговор о спремности).

В.Д. ДИРЕКТОРА

Емина Милакара

Емина Милакара

Серијски бр. потврде:

ЗАПИСНИК о извршеном активном надзору на класичну и афричку кугу свиња

Редни број обиласка газдинства у кварталу I II III IV

I. Подаци о газдинству

ИД број газдинства:

Власник газдинства:

(име и презиме власника газдинства)

Адреса газдинства:

(општина, насељено место, улица и број)

Држалац животиња (ако је различит од власника на газдинству):

(име и презиме држаоца животиња)

Адреса држаоца животиња:

(општина, насељено место, улица и број)

ГПС координате

X Y

ТИП ГАЗДИНСТВА

Фарма отвореног типа Фарма затвореног типа

ПОДРУЧЈЕ НАДЗОРА АКС/ККС

1. Слободно подручје 2. Заражено подручје домаће свиње 3. Угрожено подручје домаће свиње 4. Заражено подручје дивље свиње

Власник одбија обележавање животиња

Не Да 2. Затечене свиње на газдинству: Не Да

Категорија животиње	Број животиња	Број обележених животиња	Узимање узорака (број)		
			Крв на брису	Органи на брису	Крв (серум)
Крмаче и назимице					
Прасад на сиси					
Залучена прасад до 30кг					
Товљеници					
Нерастови					
УКУПНО					

3. Категорија газдинства (заокружити обе категорије):

Број крмача	без крмача	до 2 крмаче	од 3-10 крмача	од 11-50 крмача	преко 50 крмача
Број свиња	до 10 свиња	од 11-50 свиња	од 51-100 свиња	од 101-500 свиња	преко 500 свиња

4. На газдинству у претходне две године утврђено: АКС ККС сумња потврђено Промене здравственог стања свиња: Не Да

- Промене општег здравственог стања (повишена температура, слабост, апатија, летаргија, одбијање хране и воде...);
- Промене на кожи (црвенило по кожи ушију, репа, дисталних делова екстремитета, вентралној страни груди и абдомена);
- Респираторни поремећаји (кашаљ, отежано дисање...);
- Дигестивни поремећаји (повраћање, дијареја...);
- Исцедак из очију, конјунктивитис;
- Некоординисано кретање;
- Побачаји;
- Угинућа;

Напомена/друге промене (описати које) _____

Датум _____

(Рег.број и назив организације)

(потпис власника/држаоца животиње)

(Рег.број и потпис ветеринара)

Образак за слање материјала на лабораторијско испитивање

Вет. станица/службе _____

Редни број обиласка газдинства у кварталу

I II III IV

Број: _____

Датум: _____ 2020. година

Предмет: Узорковање материјала за афричку/класичну кугу свиња

ПОДРУЧЈЕ НАДЗОРА НА АКС/ККС

КАТЕГОРИЈА ГАЗДИНСТВА (заокружити обе категорије)					
I	Категоризација по броју крмача				
	Газдинство без крмача	Газдинство до 2 крмаче	Газдинство од 3-10 крмача	Газдинство од 11-50 крмача	Газдинство преко 50 крмача
II	Категоризација по броју свиња				
	Газдинство до 10 свиња	Газдинство од 11-50 свиња	Газдинство од 51-100 свиња	Газдинство од 101-500 свиња	Газдинство преко 500 свиња

1. Слободно подручје
2. Заражено подручје домаће свиње
3. Угрожено подручје домаће свиње
4. Заражено подручје дивље свиње

ИДЕНТИФИКАЦИЈА УЗОРАКА

Ред.бр.	Ознака узорка/ ИД животиње	Врста узорка (крв на брису)	Врста узорка (органи на брису)	Крв (серум)	Категорија животиње од које се узео узорак
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
	УКУПНО				

а) Власник/држалац: _____

б) ИД газдинства: _____

в) ГПС координате: X _____ Y _____

г) Насељено место: _____

д) Општина: _____

ц): Округ: _____

Ветеринар из ветеринарске станице/службе

Ветеринарска станица/служба: _____

Број: _____

Датум: _____

**МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ
О ОБИМУ УЗОРКОВАЊА У ОКВИРУ ПЛАНА АКТИВНОГ НАДЗОРА КОД ДОМАЋИХ СВИЊА
ЗА МЕСЕЦ _____ 2020. ГОДИНЕ**

Ред бр.	Округ	Општина	Насељено место	Број узетих узорака		
				Број узетих крви на брису	Број узетих органа на брису	Број узетих крви (серум)
УКУПНО						

Ветеринар _____

ВСИ/НИВ _____

Број: _____

Датум: _____

**ЗБИРНИ МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ
О ОБИМУ УЗОРКОВАЊА У ОКВИРУ ПЛАНА АКТИВНОГ НАДЗОРА КОД ДОМАЋИХ СВИЊА
ЗА МЕСЕЦ _____ 2020. ГОДИНЕ**

Ред. бр.	Ветеринарска станица/служ ба	Округ	Општина	Насељено место	Број узетих узорака		
					Број узетих крви на брису	Број узетих органа на брису	Број узетих крви (серум)
					УКУПНО		

Одговорно лице Института _____

